

Brutalne kretnje nemške diplomacije: Gdansk razburja Evropo

London, 7. julija. 6. Samozavestni nastop zastopnika mesta Gdanska, predsednika senata Greislerja je vzbudil pri vseh Angležih ogorčene proteste in zgražanja. Ko se je včeraj zun. minister Eden povrnil v London, je bila takoj sklicana ministrska seja, na kateri je bila glavna točka dnevnega reda problem Gdanska in stališče Greislerjevo, odnosno narodno socialistične Nemčije, ki ga je Greisler na tako brutalen način naznačil. Britanska vlada je postala posebno pozorna ob trditvi Greislerja, češ, da je govoril v imenu vsega nemškega naroda, ne samo v imenu Nemčije, temveč tudi vsega, kar govori nemško. Hitler želi biti zastopnik tudi Avstrije, Gdanskega in Memla; prav tako želi biti tudi zastopnik čeških Nemcev.

Britanska vlada je sprejela Edenovo poročilo o ženevskih razpravah, razpravljala dalje v bodoči lokarnski konferenci, največ pa se je bavila s problemom Gdanskega. Britanska vlada se je glede zadnjega vprašanja postavila na stališče, da zagnat k temu problemu ne bo odločila posebnega stališča in da prepušča Poljski, da zavaruje Gdansk proti morebitnemu priključenju k hitlerjevski Nemčiji. Če v primeru, da bi Poljska, ki jo — kakor znano — veže prijateljska pogodba z Nemčijo, teh svojih obvez ne držala ali pa ne mogla držati, bo Anglija to vprašanje ponovno predložila Društvu narodov in od njega zahtevala odločnih ukrepov. Sklenila pa je tudi, da bo vprašanje Gdanskega v vsakem oziru ena glavnih točk na konferenci lokarnskih podpisnikov, ki se bo začela 20. julija. Ta čas pa bo britanska vlada po čakala na izjavo in pojasnila nemške vlade o njenem stališču do tega vprašanja. Zlasti v drugem delu teh razprav, kjer naj bi se razčistila vsa zadeva, v kolikor bi se to ne dalo urediti pismeno. Prav tako želi Velika Britanija, da bi lokarnska konferenca obravnavala vprašanje pomiritev Evrope, za kar naj bi se zopet vzpostavil in oživil svoječasen dogovor lokarnskih podpisnikov. Seveda ostane Velika Britanija zvesta obvezam do Francije in Belgije vse dotlej, dokler se vprašanje Lokarna zadovoljivo ne reši. O vsem tem se bo dalo na lokarnski konferenci razgovarjati le, če bo sodelovala tudi Nemčija z odkrito željo, da se Evropa pomiri. Lokarno naj bo kraj, kjer naj Nemčija točno in odkrito odgovori, kako si predstavlja pomirjenje Evrope, kakor jo je bil oznanil pred kratkim časom Hitler sam.

Naloga Poljske

London, 7. julija. 6. Na zasedanju Spodnje zbornice so odposlanci stavili zun. ministru Edenu več vprašanj z ozirom na Gdansk. Minister Eden se je zelo previdno izražal in ni hotel dati o tem nikakih drugih pojasnil, razen da je povedal nekatere sklepe, ki so bili sprejeti v Ženevi. V debato je posegel tudi poslanec konservativne stranke Sandys, ki je bil poznan kot prijatelj Nemčije ter sprožil predlog, da Anglija pospeši rešitev problema Gdanskega s tem, da se razpiše tam ljudsko glasovanje. Na ta predlog je Eden zelo previdno odgovoril in ni povedal odločnega stališča svoje vlade, temveč se je omejil le na ugotovitev, da je ta problem v območju Poljske in Nemčije, ki ga morata v skladu s svojimi pogodbami tudi urediti. Zato bodo rešitev tega vprašanja prepustili tistim, ki so v stvari najbolj prizadeli.

Hitler že miri

Berlin, 7. julija. 6. Ves včerajšnji dan se je v Berlinu mudil predsednik gdanskega senata Gleisler, ki se je bil vrnil iz Ženeve. Ves dan se je Greisler razgovarjal z narodno socialističnimi voditelji. V javnosti ni bilo nič sporočeno, o čem so se razgovarjali in kakšna navodila je Greisler prejel za svoje nadaljnje delo, vendar je kar gotovo, da so se razgovori nanašali zgolj na vprašanje Gdanskega. In nemških političnih in diplomatskih krogov prihajajo v tem pogledu pomirljive vesti. Razburjenje, ki ga je Greisler s svojim nastopom povzročil tudi na Poljskem, skušajo mero-dajni krogi ublažiti s tem, da naglašajo odločno voljo hitlerjevske Nemčije do ohranitve zmernih in dobrih odnosov s Poljsko. Zagotavljajo, da vprašanje Gdanskega ne bo kamen spolitke in prijateljstvu med Nemčijo in Poljsko, ki bi se ob njem to dragoceno prijateljstvo razbilo. Zaradi tega je Greisler dobil točna in obširna navodila, naj v svojih bodočih izjavah in delu ne poskuša žaliti Poljske ter naj v bodoče zavzame bolj pomirljivo stališče do svoje neposredne sosesde.

Časopisje napada

Berlin, 7. julija. Listi so ogorčeni in protestirajo proti novemu »Ženevskemu škandalu«, ki se je odigral med nastopom predsednika senata svobodnega Gdanska Greislerja v svetu Društva narodov. »12-Uhr-Blatte« priobčuje svoja izvajanja pod debelim rdečim naslovom »Predsednika Greislerja žalili in celo napadli v sami dvorani Društva narodov«. Listi hvalijo Greislerja in proslavljajo njegovo odkritosrčnost in odločnost. »Frankfurter Zeitung« piše med drugim: Nihče se ne sme motiti, da je celokupno prebivalstvo svobodnega mesta Gdanska in 60 milijonov Nemcev, ki žive v nemški državi, enih misli s predstavnikom Gdanskega. S stališča mednarodnega prava leži to mesto izven mej nemške države, toda Nemci v Nemčiji se zavedajo svoje rodne skupnosti s prebivalstvom Gdanskega. Nemčija je izjavila, da je pripravljena sodelovati z Ženevo. Pozabiti pa ne smemo, da je nemška vlada za svoj povratak v Ženevo stavila razne pogoje.

Poljska pričakuje pogajanj

Varšava, 7. julija. Med tem, ko piše o vprašanju Gdanskega, pravi »Gazeta Polska« med drugim, da se iz jasnega poljskega odgovora vidi, da se Poljska ne misli odreči svojim mednarodnim

pravicam v Gdanku. Že samo s tem je Poljska prisiljena, da zahteva, da se morajo v polni meri spoštovati pravice vrhovnega komisarja DN v Gdanku. Ker je prepuščeno Poljski, da naj posreduje v tem vprašanju, je treba pričakovati, da se bodo kmalu začela pogajanja med Nemčijo in Poljsko. Poljska pa bo svojo dolžnost v tem oziru vršila obzirno in nepristransko popolnoma svobodna vseh vplivov, ki so v Ženevi izazvali precejšnjo nervoznost.

Zopet izredna seja angl. vlade

Gdansk, 7. julija. V poslednjem času je bilo opaziti v Gdankem izredno veliko število oficir-

jev nemške vojske, ki so se tamkaj nahajali na dopustu. Sedaj pa so bili vsi uradno pozvani, naj se vrnejo v svoje službene edinice. Ta odlok nemške vlade je imel veliko razburjenje, ne samo na Gdanskem, temveč tudi v Varšavi, ker razpravljajo v zvezo z vestmi, da se na meji zbirajo tudi hitlerjevski napadalni oddelki. Morda je ta odlok čisto nepomemben, vendar v zvezi z razburjenjem okrog gdanskega problema čisto razumljiv. Zaradi teh dogodkov je tudi angleški zunanji minister Eden na ministrski seji izjavil, da smatra gdanski problem za zelo nujen in nevaren in se bo radi tega angleška vlada ponovno sestala jutri na izredno sejo in se bavila le s tem vprašanjem.

Še osem dni sankcij

Ženeva, 7. jul. Odbor za sankcije se je sestel včeraj dopoldne pod predsedstvom dr. Vasconcelosa. Predsednik je poročal o uspehu sankcij. Navedel je med drugim, da je italijanski izvoz v zadnjih 6 mesecih padel za 75% in da je Italija v tem času izgubila skoraj polovico svoje zlate podlage.

Ženeva, 7. jul. Odbor za sankcije je sklenil, naj se sankcije s 15. julijem ukinejo.

Ženeva, 7. jul. 6. Odbor za sankcije, ki mu razen Italije in Abesinije pripadajo vsi člani Društva narodov, je imel danes dopoldne sejo, da sklene na podlagi sobotnih sklepov Društva narodov ukinitve sankcij zoper Italijo. Na predlog angleške vlade je odbor sklenil, naj se sankcije zoper Italijo ukinejo s 15. julijem.

V razpravo so posegli mnogi delegati, zlasti zastopniki južnoameriških dežel, ki so med drugim predlagali, naj bi še enkrat proučili gradivo, ki se nanaša na sankcije.

Zastopnik Poljske je sporočil, da je Poljska iz lastnih pobud že ukinita sankcije v celoti in da se zato poljski delegati ne bodo udeležili glasanja.

Abesinija pod nalivi

Kairo, 7. jul. Reuter javlja iz Addis Abebe, da se je v Abesiniji že začela sezona vremenskih nepravil, da je nad vso Abesinijo legla huda meglja in da so se začeli velikanski nalivi. Najbolj je pri tem prizadeta italijanska aviacija, ki je svoje plete omejila na minimum in se dvigajo italijanski piloti le v najnujnejših potrebah in na najkrajše proge.

Tekom zadnjih dveh mesecev je prišlo do več napadov na italijanske čete in avtomobile, ki so

jih izvedli abesinski četniki. Zadnji napad je bil izvršen pri Garamulate v okolici Diredaue. Pri tej priliki je bil ubit en italijanski oficir in 70 vojakov. Organizirane abesinske čete ovirajo pod vodstvom svojih plemenskih poglavarjev napredovanje Italijanov v oblasti Sokobera in Ternabara.

Na ulicah Addis Abebe so pred nedavnim neko jutro našli več trupel italijanskih vojakov s prezezanimi golanci. Italijanske oblasti so aretirale več sumljivih oseb ter jih spravile na prisilno delo pri cestnih delih.

Bolgarija pred volitvami

Zemljoradniki proti Cankovu

Sofija, 7. julija. m. Bolgarski ministrski predsednik dr. Kjossevanov je sinoči časnikarjem izjavil, da bodo občinske volitve meseca novembra, državnozborske pa 25. oktobra.

Sofija, 7. julija. m. Vodja zemljoradnikov, bivši minister Dimitar Gičev je poslal poziv vsem voditeljem posameznih strank, v katerem jih poziva, naj se vse stranke združijo v močno narodno fronto za borbo proti vladi in proti pristaseu Cankova.

Sofija, 7. julija. Novo bolgarsko vlado, ki nosi značaj vlade strokovnjakov, je od bivših politič. prvakov pozdravil edinole Cankov. To je vlado namram javnosti postavilo v precej čudno luč. Kakor znano je bil profesor Cankov šef vlade, ki je prišla na oblast leta 1923 po umoru Aleksandra Stambol-

liškega, voditelja zemljoradnikov. Strahotna divjanja njegovih zaveznikov iz vrst mekedonskojužnih, so ostala v vsej bolgarski javnosti v živem spominu. Zato so vse ostale stranke, in prvi vrsti zemljoradniki pod Gičevim, zavzeli odločno borbeno stališče proti vladi samo zato, ker vidijo v njej ljudi Cankovega kova in se boje, da bi se volitve vršile po volilnem zakonu, ki se bo krojil po narodno-socialnem programu profesorja Cankova, ki ni daleč od fašistične ideologije.

Boje se, da bi bil na ta način izdelani volilni zakon tako reakcionaren, da bi ostalim političnim skupinam, ki imajo dejansko zaslobo v narodu, skoro onemogočil vstop v narodno skupščino.

Težke obsodbe japonskih revolucionarjev

Tokio, 7. julija. Včeraj se je pred tokijskim vojaškim sodiščem zaključila razprava proti voditeljem vojaške revolucije, katere žrtve so kakor znano, postali ministrski predsednik in dva ministra. Vojasko sodišče je obsodilo na smrt 13 častnikov in 4 civiliste. To je izredno stroga obsodba, ki je v javnosti, zlasti pa v vojaških krogih izazvala veliko presenečenje. Pričakovalo se je namreč, da

bo sodišče z ozirom na izredno vpliven položaj vojaške legije, ki je hotela vreči vlado in tako pospešiti razčiščenje na Daljnem Vzhodu, torej nagel obracun s Kitajsko in Sovjetsko Rusijo, izreklo zelo milo kazen. Obsodba se komentira kot izraz težnje japonske vlade, da se ne pusti zavleči v predzne kombinacije in da hoče doseči isti cilj na Vzhodu, vendar le po bolj previdni poti.

Zastoj v tajnih avstrijsko-nemških pogajanjih

Dunaj, 6. jul. AA (Reuter). O težkočah, ki so nastale v teku pogajanj med dr. Schuschniggom in nemškimi poslanikiom v Papenomu, poročajo, da so nastale zaradi težbe dveh nemških zahtev:

1. Naj avstrijska vlada dovoli avstrijskim nacionalnim socialistom, da izdajajo svoje liste in pojasnjujejo na javnih shodih svoj program, zlasti glede borbe proti Židom.

2. Naj avstrijska vlada izjavi, da ne name-rava izpremeniti sedanje državne oblike in vladavine v Avstriji glede državnega poglavarja.

V političnih krogih smatrajo, da so se med pogajanjmi dr. Schuschnigga z nemškimi poslanikom v Papenomu pojavile nepremagljive težkoče v enem ali dveh vprašanjih. Zato po mnenju teh krogov ni računati s tem, da bi sedanja napetost med Nemčijo in Avstrijo izgnila.

Pariz, 7. julija. AA. Nadškof v Rouenu de la Villerabel je prejel včeraj pismo od kardinala Pacelija, v katerem se mu poroča, da je papež sprejel njegovo demisijsko ki mu jo je poslal 28. junija. Istocasno se mu sporoča, da je imenovan za častnega titularnega nadškofa v Mitilenu.

Egipt in Anglija

Kairo, 7. jul. (DNB). Kakor smo že opetovano poročali, potekajo angleško-egiptovska pogajanja ugodno. Mislijo, da so se angleški in egiptovski delegati sporazumeli o mnogih vojaških vprašanjih. Vse kaže, da je Velika Britanija pristala na to, da umakne iz egiptovske prestolnice svoje posadke. Po drugi strani pa priznava Egipt Veliki Britaniji pravico okrepitve njenih vojaških posadk ob Sueškem prekopu. Velika Britanija sme tudi razširiti angleško pomorsko oporišče v Aleksandriji. Tudi glede Sudana napredujejo pogajanja ugodno.

Po poročilu iz Kaira bo redukcija načrta angleško-egiptovske pogodbe do pojutrisnjem končana. Sedaj redigirajo vojaške določbe te pogodbe.

Locarnska konferenca

Pariz, 6. jul. AA (Havas). Kaže, da bo šestanek lokarnskih držav 20. t. m. Povabila bo razposlal predsednik belgijske vlade van Zeeland. Prav tako so ga pooblastili, naj se z Italijo pogodi o glavnih vprašanjih dnevnega reda, ker so se ostale države o tem že sporazumele.

Kairo, 6. jul. AA (DNB). Po poročilu iz Aleksandrije so nameščenci tamkajšnjega tramvaja stopili v stavko. Njihov napad na električno centralo je policija odločno odbila.

Bruselj, 7. jul. 6. Iz Bruslja prihajajo vesti, da se bo konferenca lokarnskih podpisnikov pričela v Bruslju že 15. julija in ne 20., kakor se splošno napoveduje.

Neredi v Grčiji

Atene, 6. julija. AA. Iz Kavale poročajo, da so bili v mestu hudi izgredi. Stavkajoči delavci so se opetovano spopadli s policijo. Delavci so napadli razna tobačna skladišča in razbili okna na hiši generalnega ravnatelja tobačne družbe »Geris«. Policija je morala streljati v zrak, da bi razpršila izgrednike. Ranjena sta dva orožnika in več delavcev. Mnogo stavkajočih delavcev so aretirali.

Atene, 6. julija. AA. Tu se je začela razprava proti komunističnemu poslancu Manoelosu, ki je obtožen, da je organiziral krvave izgrede v Pireju pred 14 dnevi in da je hujskal, naj se ne pokore policiji. Poslanec Manoelos, sodnikom ni hotel odgovarjati. Obenem je stopil v gladovno stavko.

Atene, 6. julija. AA. Predsednik vlade Metaxas je uradno demantiral vest grških listov, da bi bil pristal na to, da sprejme 75 odstotkov venizelističnih oficirjev nazaj v vojsko, ki so bili zapleteni v lanskoletno marčno revolucijo.

OBŠČITE od 1. do 9. avgusta 1936

POD POKROVITELJSTVOM NJ. KR. VIŠ. KRALJ. ANDREJA (50% popusta na železnica od 30. julija do 11. avg. 1936)

Velika gospodarska in kulturna revija!

Industrija - Tekstil - Obrt - Trgovina - Kmetijska razstava - Pokušanja vin - Velika gasilska razstava in gasilski kongres - Jadransko in motorno letalstvo - Protiplinaka obramba - Filatelistična razstava in borska znamenja - Zgodovina - Umetnost - Socialno skrbstvo - Turistični promet - Sena v obrti - Modna revija - Akvaristična - Kuncerejska - Golobarska razstava - Kongresi - Koncerti - Sport - Veselični park na razstavišču.

Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji... Zeleno, romantično Pohorje... Gostoljubni, lepi Maribor... Vas vabijo!

Kongres angleških zgodovinarjev

London, 7. julija. 6. Včeraj se je v Londonu pričelo zborovanje zgodovinarjev iz vsega angleškega imperija in iz vse Amerike. Na zborovanje je prislopo izredno veliko število zgodovinarjev in arheologov, ker je ta kongres največji svoje vrste, kar jih Anglija pozna.

Do konca

London, 7. jul. Havas poroča: Tajnik abesinskega poslanstva Hemanuel Habraham je izjavil na pacifičnem zborovanju v Popladu, da bodo Abesinci nadaljevali z borbo. Borili se bodo, pa četudi s palicami, dokler ne bo sovražnik pregan ali pa dokler ne bo več nobenega Abesinca, ki bi bil vreden tega imena. Vse to bomo storili. Malo je denarja, da bi lahko kupili orožje in municijo.

Poplave v Romuniji

Bukarešta, 7. jul. AA. Viharji zadnjih dni so povzročili v severnem delu Moldavske in Besarabije velike poplave. Na mnogih krajih je promet ustavljen. Ponekod so pokvarjene tudi železniške proge. V Dorohoiu je strela udarila v kolibo, v katero so se umaknili dijaki, ki so se nahajali na izletu. Trije dijaki so bili na mestu ubiti, pet pa ranjenih, od teh so trije v brezupnem stanju. Tokio, 6. jul. AA (Domej). Japonska vlada je sklenila pozvati svojega poslanika v Lini, naj protestira pri perujski vladi proti zakonu, ki preprečuje naseljevanje Japoncev.

Drobne

Sangaj, 7. jul. AA. Zahodno od Cunkinga se je prevrnila ladja, na kateri je bilo nad 100 budiističnih romarjev. Utonilo jih je 60, ostali romarji pa so bili rešeni.

Pariz, 7. jul. AA. V današnjem »Echo de Paris« piše poslanec Kerellis, da bo v parlamentu vložil interpelacijo na letalskega ministra Cota, ker je sovjetski vladi poslal preveč obširen tekst o francoskem vojnem letalstvu.

„Občina - osnovna celica državne uprave“

Dr. Korošec o pomenu oktobrskih občinskih volitev

Belgrad, 7. julija. m. Na današnji seji širšega glavnega odbora JRZ je imel govor tudi podpredsednik glavnega odbora notranji minister dr. Anton Korošec ob predstojenih občinskih volitvah, ki bodo v vsej državi v zakonitem roku. Minister dr. Korošec je med drugim izjavil:

Po zakonu o občinah se morajo letos vršiti v vsej državi občinske volitve. Triletna doba se zaključuje za moravsko, vrbasko banovino 6. avgusta letos, za drinsko, donavsko, savsko in primorsko banovino 8. avgusta, za zetsko, vardarsko in dravsko banovino pa dne 15. oktobra. Občinske volitve bodo torej meseca septembra, oktobra in novembra. Te volitve so zelo važne za našo kmetijsko ljudstvo, za vse druge ustanove in državno oblast. Občina upravlja tudi v mnogih stvareh sama s svojo usodo, a za državno oblast so občine one edine, preko katerih izvršuje njene splošne državne uprave. Dobro urejene samoupravne občine so važne za narod, ker zadovoljujejo najpotrebnejše skupne interese, za državo pa veljajo kot garancija za zadovoljstvo med ljudstvom, za garancijo reda in miru v državi. Kakor je družina najvažnejša celica družabnega reda, tako je občina najvažnejša celica državnega reda. In kakor je cilj politike naše stranke, da obvarujemo narodovo zdravje, moralno in srečno družino, tako se moramo tudi truditi, da bomo dali narodu občine, ki se bodo brigale za skupne potrebe njenih članov bodisi na gospodarskem, kulturnem in socialnem polju. Predsednik občinske uprave mora biti s svojimi odborniki oče in mati občinske družine, poln skrbni za člane občine, mora pa biti kot mati poln ljubezni za svoje otroke. Zupani in občinski odborniki morajo biti nesebični, polni poštovanosti in morajo skrbeti za vse ljudi, predvsem za siromašne, katerim je v največji meri potrebna pomoč in podpora. Čista uprava, čiste roke in široko socialno mišljenje ter delo, to je naš ideal. Naši sovražniki toliko govorijo o kolektivizmu: vse in vsi za zajedno, vse in vsi za splošno dobro in za družbo. Nikjer se ne more lepše pokazati kolektivnost, kakor ravno v občinah, samo s to razliko, da pojmujejo to bistveno drugače kakor naši nasprotniki. Po našem voditelju občinskega kolektiva ne postavlja komisar, temveč jih voli ljudstvo samo, a program dela in delo samo se ne odreja s puškinim kopitom in bičem, temveč z demokratičnim razgovorjanjem in odločevanjem.

Skrbeti za občine, to mora biti najglavnejša želja vsakega člana občine. Biti predsednik in član občinske uprave mora biti tudi ponos. Povrnimo z nesebičnim in vestnim delom ugled in avtoriteto občinskim samoupravam. Občinske samouprave smatramo za temeljne enice demokratično urejene države. Pri njej se narod nauči, da sam vlada nad seboj in da sam odločuje o svojih stvareh. S tem bo tudi začeto delo za splošno državno upravo. Občina je najboljša šola za državno vzgojo. Zato polagamo največjo važnost na to, da mora biti ravno občina v svojih temeljih zdrava. Zdrava je in more vršiti svojo nalogo, če je tudi v finančnem oziru na solidni podlagi. Radi tega ne odobravamo prakse, ki je bila pod prejšnjimi režimi, da so se namreč vedno znova prevajevala bremena na občine. Treba je vse večje poštvo. Mi smo kmetijski narod, zato mora naša pozornost biti usmerjena v to, da dvignemo naše kmetijske valnosti za tako imenovani prenos delokroga drž.

Hrvatsko društvo „Napredak“ v Ljubljani

Ljubljana, 7. julija.

Hrvatje v Ljubljani imajo že od nekdaj močno kolonijo, vendar pa dosedaj še niso čutili potrebe, da bi se organizirali v lastno društvo, ker so bili v vseh slovenskih društvih, bodisi prosvetnih, bodisi gospodarskih ali športnih vedno dobrodošli. V zadnjih letih pa je kolonija Hrvatov v Ljubljani močno narasla, tako da so začeli potrebo, da se organizirajo v samostojnem prosvetnem društvu, to je v podružnici »Napredka«, velike hrvaške prosvetne organizacije, ki nekoliko spominja na našo »Prosvetno Zvezo«. Prva društva »Napredka« so osnovali bosanski in hercegovaški Hrvatje po okupaciji 1. 1878. V teku let se je tam organizacija razvila v močno razpredeno mrežo, v zadnjem času pa je posegala v vse kraje, kjer Hrvatje bivajo strnjeno ali v močnih kolonijah, t. j. tudi v Split, Kotor, na Sušaku in drugam. Prav sedaj je, kar vsako leto ob tem času, javna skupščina v Sarajevu in to skupščino bo najbolj pridelno preseljena vest, da se je v glavnem mestu Slovenec, t. j. v Ljubljani osnovala podružnica »Napredka«. Pripravljalna dela za osnivanje podružnice je dalje časa vodil pripravljatelj odbor pod vodstvom g. Harazima Franja, uradnika TPD. Sinovi ob osemih je bil v dvorani hotela Štirakelj ustanovni občni zbor ljubljanske podružnice »Napredka«. Udeležili so se ga vsi v javnem življenju bolj vidni Hrvatje, ki žive v Ljubljani ter zastopniki vseh slojev. Občnega zbora pa se je udeležilo tudi več Slovencev, predvsem zastopnikov oblasti — bansko upravo je zastopal načelnik dr. Mencinger. Katoliško slovensko časopisje je posvetilo občnemu zboru polno pozornost ter je poslalo tja svojo delegacijo. Občnega zbora so se udeležili tudi zastopniki centrale in glavne (zagrebške) podružnice, t. j. dr. Dečak, znani hrvaški kulturni delavec, ki je podpredsednik centrale in ki je obenem sporočil pozdrave predsednika dr. Laupovića iz Sarajeva in predsednika zagrebške podružnice dr. Vrgoč, dalje tajnik zagrebške podružnice Zrnec ter drugi.

Slovenija - visoka šola za hrvaško mladino

Ob ponoševalni udeležbi je otvoril občni zbor g. Harazim, ki je takoj podal besedo dr. Dečku. Dr. Deček je imel nato govor, ki je za Slovence precej laskav. Naglasil je, da je Slovenija za hrvaško mladino prava visoka šola. Zlasti za akademike, ki prihajajo iz Bosne in Hercegovine. »Napredak« si šteje v svojo glavno nalogo, da vzgaja hrvaško mladino. Dijaki iz Bosne in Hercegovine pa se v Zagrebu, ki je večje mesto in ima večjo univerzo, čutijo prave tujece, so raztreseni po vsem mestu, nimajo sika ne z družbo in ne s profesorji ter se na univerzi vzgajajo le mehanično. Vse drugače je v Ljubljani, ki je sičerske manjše mesto in je tudi univerza manjša, dasi popolna. Tu je možno pravo razmerje med profesorji in dijaki ter med dijaki samimi. Profesorji in družba pazi na vsakega, mu omogoči čim boljše pogoje za študij ter spremlja njegovo udejstvovanje in vzgojo. Govornik je sam omenjal, kako je opazoval v hrvaškem pogorju skupino dijakov, ki jih je vodil profesor in kako so se celo na izletu igrali in mimogrede učili. Bosanski in hercegovaški dijaki, ki pridejo v Slovenijo, najdejo

poslov, istočasno pa prejšnji režimi niso poskrbeli, da bi občine dobile za te žrtve sredstva. Treba je dvigniti občine v vsakem pogledu na tako višino, da se bo narod čutil zadovoljnega in da ne bo imel želje in potrebe, da bi zapuščal vas in se selil v mesta. Tu je široko polje za delo in za napredek občine: Šole, društva, vodovodi, ceste, melioracija itd. itd. Za posebno važno in dalekosežno bo smatrala vsaka občina tudi industrijska politika, ki bo šla za tem, da dvigne industrijo na vasi. Mnogo industrije je namreč, ki ni vezana na mesto, nasprotno je vezana na vasi, ker ima tu boljše pogoje za razvoj kakor v mestu. Na ta način bo zaposlila občina ljudi, ker bo s tem dala možnost zaslužka, hkratu pa bodo ti ljudje ostali na lastni zemlji. Tu je široko polje, kjer moreta državna oblast in občina skupno delati za celotni napredek.

S takim poštovanim delom bomo najbolje premagali komuniste in vse druge nezadovoljneže ter jih odvrgli od njihovih zablod in zaščitili druge, da bi padali v take zablode. Pri pobujanju komunistov ne sme in ne more nastopiti samo policija, temveč je potrebno, da sodeluje pri tem delu ves narod, če hočemo doseči resničen uspeh.

Na podlagi takih principov in takega gledanja na delo hočemo biti pri letošnji volilni borbi za občinske volitve. Po teh principih bomo izvolili kandidate in vodili borbo. Vsi smo prepričani, da bomo tudi zmagali. Radi tega predlagam:

1. Da v vseh banovinah začnemo borbo za občinske uprave, da v vseh občinah, v katerih živi JRZ, postavimo svoje kandidate in da poskrbimo za njihov uspeh.

2. Da se pobrigamo, da bo v vsaki občini enotna lista, drugače pa pustimo svobodno izvolitev kandidatov našim pristašem JRZ.

3. Da bodo kandidati pošteni, pametni ljudje, med ljudstvom priljubljeni in zvesti pristaši JRZ.

4. Da damo v vsaki banovini navodila za volilno tehniko (volilni imeniki, reklamacije, kandidatne liste, sestava volilnega odbora, volilni akt sam).

Izvajanja dr. Antona Korošca so navzoči člani širšega glavnega odbora sprejeli z burnim in dolgotrajnim odobravanjem ter vzkliki »Živio dr. A. Korošec!

Drobne

Tokio, 7. jul. AA. Zunanji minister je predložil na seji vlade, da naj se japonski poslanstvi v Varšavi in Buenos Aires povisita v veleposlanstvi. Predlagal je tudi, da naj se ustanovi več japonskih generalnih konzulatov in konzulatov in zahteval je kredit 20 milijonov jenov, da bi se pri zunanjem ministru ustanovil zavod za proučevanje zunanje trgovine.

Montreux, 7. julija. AA. (Havas). V zvezi z angleškimi protipredlogi je imel Paul Boncour snovi več sestankov s Titulescom, Litvinovim, in Rudzi Arasom, da pomiri nerazpoloženje, ki je zaradi angleških predlogov moglo nastati. Italijanska vlada je uradno obvestila konferenco, da ne bo poslala svojega delegata. V tem uradnem poročilu izjavlja Italija vse rezerve glede pogodb, ki se bodo skle nile.

Za visokošolsko in obrtno mladino

G. Harazim je imel obširno predavanje o zgodovini in ideologiji »Napredka«. Pokazal je razvoj tega pomembnega hrvaškega društva, ki se je razvilo iz skromnih začetkov katoliških Hrvatov v Bosni in Hercegovini po okupaciji. Hrvatje so spoznali, da morejo tekmovali s tujci le s pomočjo izobrazbe ter so zato osnovali društva, ki naj podpirajo mladino pri študiju in pri obrtnem učenju. Društvo so podprli zlasti vladike Strossmayer, Sladler, Bauer in Šarić. Sicer je skrb za vaje pozneje prevzelo društvo »Hrvaški radis«, toda obe organizaciji delata sporazumno in vzajemno. »Napredak« pa tudi še vedno ni izgubil zanimanja za obrtno mladino ter pomaga po višji izobrazbi stremeti hrvaški mladini, da se hodi učiti v inozemstvo. G. Harazim je apeliral na ljubljanske Hrvatje, naj podpro hrvaške akademike, ki študirajo v Ljubljani, naj goje vzajemnost in družabnost. Tudi govor g. Harazima je bil sprejet z aplavzom.

G. Zrnec, tajnik zagrebške podružnice, je v svojem govoru predvsem poudaril misel, da je hrvaški narod v nacionalnem oziru že združen, toda je še vedno potreben poglobitve izobrazbe, kar šele omogoči pogoje za pravo svobodo. Soglasno je bila nato sprejeta lista navedga odbora, ki mu predseduje g. Harazim in v kateri so vsotopili zastopniki vseh v Ljubljani bivočih hrvaških slojev. Soglasno je bila tudi sprejeta brzojavka, s katero najmlajše društvo pozdravlja občni zbor centrale v Sarajevu.

Občni zbor je zaključil dr. Rečak z govorom, v katerem je pomenil ideologijo »Napredka«, ter pozval na slovo vseh Hrvatov.

Navzoči Hrvatje in Slovenci so ob zaključku zapeli složno najprej hrvaško in nato slovensko domovino in si vsi v srce zapisali besede: »Vse za domovino«. K. Organičević, hrvaški predstavnik, je bil članov

1000 novih telefonskih števil v Ljubljani

Belgrad, 7. julija. m. Pošto ministristvo nadaljuje z deli za avtomatizacijo telefonskega prometa v državi. Tako bo te dni postavljena na Avali pri Belgradu avtomatska podcentrala. Nadalje bo sta postavljena dve pomožni avtomatski telefonski centrali v Belgradu in to prva na Cenjaku, druga pa na Kruskem vencu. Razširili bodo tudi podcentralo v Rakovici. Ker je telefonski promet med Belgradom in Zemunom vsak dan večji, bo pošto ministristvo ustanovilo novo avtomatsko centralo za Zemun, sedanjo zemunsko centralo bodo

pa prestavili drugam. Istofako bo pošto ministristvo razširilo avtomatski telefonski centrali v Zagrebu in v Ljubljani. V Ljubljani bo centrala razširjena za 1000 novih števil. Da bi se izboljšale medkrajevne telefonske zveze, bo postavljenih v promet več novih linij, med drugimi tudi neposredna telefonska linija Ljubljana-Belgrad, ki bo visokofrekvenčna. Ta linija bo poleg sedanje druga neposredna zveza med Belgradom in Slovenijo, kar bo nedvomno znatno odpomoglo sedanjemu nevzdržnemu stanju.

Bogoskrunsko razdejanje na grobovih

Celje, 6. julija.

V noči od sobote na nedejo se je dogodil na mestnem pokopališču bogokleten čin, kakršnega ne pomni celjska kronika. Iz Teharij se je kmalu po polnoči vračala tamna družba petih fantov, ki se je nahajala tam na izletu z večjo skupino. Ko je družba imenovanih petih fantov, ki so po poklicu večinoma trgovski uslužbenci, prišla do železniških zapornic v Cretu, ki so bile spuščene, je eden iz družbe hotel zapornice dvigniti, da bi šli lahko naprej. Na tem mestu jih je komaj ugnet železniški čuvaj. Ko so šli dalje in prišla na most, ki vodi čez Voglajno v Cretu, je bil namah prav tistemu, ki je že prej najbolj razgrajal, križ, ki se nahaja sredi mostu na ograji — napoti. Pijani fant je na račun Križanega spuščal vse močje bogokletje. Njegovi spremljevalci, štirje po številu, videč mučen položaj, v katerega so zašli, so tovariša mirili in krotili, kolikor se je pač dalo. Da bi se izognili mestu in policiji, so ostali štirje sklenili, da jo bodo zavili proti Celju za mestnim pokopališčem in dalje za hribom sv. Jožefa. Ko so pa prišli do mestnega in vojaškega pokopališča, je že omenjeni tovariš, ki je bil najbolj pijan, skoraj po-

polnoma podivjal. Na vojaškem pokopališču je izruval iz dveh grobov križe, podrl je dalje železno ograjo pri nekem grobu, s silo je nagnil tudi močan kamenit steber, ki vodi z mestnega na vojaško pokopališče. Prišedši do mrtvašnice je klical na pomoč in korajšo mirle h....., če se ga kaj boje. Ostali štirje tovariši so svojega skoraj pobesnelega spremljevalca krotili in mirili, toda bilo je vse zaman. Grobar na mestnem pokopališču je odšel, videč bogoskrunsko razdejanje pijanega mladeniča, na železniško čuvajnico v Cretu, od kjer so telefonirali po celjsko policijo. Policija se je res podala proti mestnemu pokopališču, od kjer so bili pa vsi štirje že odšli in jih je dobila pri Skalni kleti ter vseh pet aretirala. Na policiji so pri temeljiti preiskavi doznali, da zadene krivda za razgrajanje samo enega, vendar so bili zaradi kaljenja nočnega miru kaznovani vsi, oni ki je razgrajal, pa najhuje. Policija je zadevo ovadila tudi državnemu tožilstvu in se bo z nečloveškim početjem podivjanega pijanca bavilo tudi še sodišče. Lahko si mislimo, da z ozirom na kraj bogoskrunskega početja kazen za skrunilca poslednjega bivališča rajnih, ne bo ravno milostna.

Tudi v praksi moramo pospeševati tujski promet

Maribor, 6. julija.

Tujski promet slavimo kot najdonosnejšo našo gospodarsko panogo. Velike načrte delamo, kako ga bomo še bolj dvignili, kako bomo privabili v državo še več in še bolj petičnih tujecev. Ti na nerti so res lepi in mnogo obetajoči, žal pa so lepi samo v teoriji, dočim izpadejo potem v praksi vse drugače. V prvi vrsti pogrešamo pri nas to, kar je za vsakega tuja na meji najvažnejše: uslužnost. Kaj pomaga, če delamo v tujini z velikimi stroški propagando, če se idealni ljudje trudijo in mučijo, da bi nam privabili čim več tujecev, če pa ima na meji še vsak neznan uradnik in državni uslužbenec možnost, da z eno samo nepremišljeno gesto in nastopom ubije to, za kar smo žrtvovali ogromne vsote. Tipičen primer take prakse smo imeli priliko opazovati danes v Mariboru.

Naše tujskoprometne ustanove so delale vse leto velikopotezno propagando na Danskem. S pomočjo našega častnega konzula v Kopenhagnu se je posrečilo res zbuditi med Danci izredno zanimanje za našo državo in letos se obeta velik do-

tok Dancov v naše turistične kraje. Včeraj je prispel s svojo družino na luksuznem avtomobilu bogat Danec preko Koroškega ter skušal na Ljubelju prekorajiti mejo. Na podlagi razpisa 5884 od 12. junija 1935 se mora dati vsakemu tujcu dovoljenje za prihod v državo na meji. Na Ljubelju pa tega ni dobil. Rekli so mu, da se mora odpeljati v spremstvu dveh obmejnih organov v Ljubljano po tako dovoljenje. Seveda bi moral nositi dnevnice za oba spremljevalca sam, kar bi bil lep znesek. Ogorčen se je Danec obrnil na mestu ter se odpeljal nazaj v Avstrijo. Po novi cesti čez sedlo Pack se je odpeljal v Gradec, kjer je zvedel, da bo prestop meje v St. Ilju lažji. Res je danes prišel v Maribor, kjer se je pritoževal zaradi takega postopanja obmejnih organov na Ljubelju.

Ta primer je tipičen, kako se delajo našemu tujskemu prometu težave tam, kjer ne bi smele biti. Za dvig dotoka tujecev iz inozemstva v državo je nujno, da se taki primeri več ne ponove. Veseli moramo biti, da k nam prihajajo tuje, ki hočejo pri nas potrošiti svoj denar, ne pa, da jim delamo pri prihodu v državo take ovire.

Vinska pokušnja na V. mariborskem tednu

V vinorodnih krajih smo, saj nas obdajajo lepe sončne Slovenske gorice in vinorodne Haloze. Zato ni treba posebej povdarjati, kolike važnosti je v našem narodnem gospodarstvu vprav vinogradništvo, od katerega živi pretežni del tukajšnjega življa. Tega se zaveda tudi uprava Mariborskega tedna, ki vsako leto prireja vinske razstave, združene s pokušnjo štajerskih vin.

Ker visoka stopnja našega vinogradništva in izredna kakovost štajerskih vin še nista v taki meri znani v naši državi, kakor to zaslužita, bodo ravno letošnji mnogostevilni kongresi za časa V. Mariborskega tedna v polni meri pripomogli uspešni propagandi naših vinogradniških dobrin. - Visoka stopnja vinogradništva in izredna kakovost štajerskih vin se bo najdotonejše predstavila obiskovalcem MT vpravi v obliki vinske razstave s pokušnjo, ki dosežata iz leta v leto večje uspehe.

Doslej se je prijavilo že lepo število naših vinogradnikov, ki bodo božjo kapljico slovenske zemlje še bolj popularizirali in si z razstavo pridobili še večji krog odjemalcev. Dasi je prijavni rok, ki je bil do 5. julija, že potekel, vabimo še vse one vinogradnike, ki hočejo sebi in svojim pridelkom z razstavo doseči velike koristi, da se udeležijo vinske pokušnje, ter se še tekom tega tedna, t. j. do vključno 11. t. m. prijavijo pripravi Mariborskega tedna. Pravčasna prijava je potrebna za sestavo seznama razstavljenih vin.

Upoštevtelj željo naših vinogradnikov, je uprava Mariborskega tedna dala za razstavo vin na razpolago hladne kletne prostore Meščanske šole, kar bo pripomoglo, da bo prišla kvaliteta vin do polne veljave, saj vemo, da so kletni prostori v vročih dneh najboljši za take razstave. Da bo vinska razstava s pokušnjo, ki bo odprta ves čas Mariborskega tedna, t. j. od 1. do 9. avgusta, res v vsakem oziru dobro uspeša, nam jamči strokovno vodstvo na razstavi.

Popusti za olimpijado

Belgrad, 7. julija. Za enajste olimpijske igre v Berlinu in Kielu dovoljujejo nemške železnice:

1. aktivnim udeležencem moštev, trenerjem, spremljevalcem, članom odborov in uradnim zastopnikom časopisov, kakor tudi rodbinskim članom navedenih skupin do 30. septembra 1936 brezplačen prevoz prtljage s športnim orodjem vred do teže 75 kg na vsak vozni listek od mejne postaje do Berlina oziroma Kiela in nazaj. Oblika, zvoje in velikost in teža posameznih kosov prtljage morajo omogočati prevoz te prtljage v prtljavnih vozovih.

2. Pri direktni odpravi te prtljage v jugoslovansko-nemškem prometu potnikov in prtljage, mora določiti potnik pokazati uradno olimpijsko legitimacijo (je fotografij), kakor tudi list za brezplačen prevoz prtljage do 75 kg, podpisano od organizacijskega odbora za 11. olimpijado v Berlinu 1936, kakor tudi od nacionalnega olimpijskega odbora. List vrne železniska postaja po izročitvi prtljage in športnega orodja z žigom določnemu potniku.

3. Vozniške postavke na jugoslovanskih progah ostanejo neizpremenjene, kakor so navedene v veljavni direktni tarifi. Za prevoz prtljage in športnega orodja morajo biti vsi predmeti označeni s športnim žigom olimpijskega odbora.

Požar na Haškovi tribuni

V noči od 6. na 7. julij je nenadoma zbudil zagrebško prebivalstvo gasilski rog in ropot gasilskih avtomobilov, ki so dirjali proti Maksimiru. Tam so začele goreti tribune na Haškovem nogometnem igrišču. Požar so opazili okoli 11 ponoči. Gasilci, ki so bili o požaru obveščeni, sprva niso vedeli, za kaj gre. Dirjali so le v smer proti Maksimiru in šele na Maksimirske cesti so zvedeli, da gori tribuna na nogometnem igrišču Haška. Čim so gasilci prispeli na kraj požara, do stopile v akcijo brizgalne, in naravnost dovršeni pripravljenosti za vsak primer se je zahvaliti, da so lahko rešili del kabin in v njih precej inventarja. Pod tribunami je imela svoje stanovanje paznica Pavla Mokrovič. Zvečer je brez zle slutnje legla k počitku ter se zbudila šele na ropot, ki se je pojavil nad tribunami ob gašenju požara. Tribuna je bila tedaj seveda že vsa v ognju. Kljub temu se je ženski posrečilo, da je pridrla na pravčasno in nepokočavdana iz svoje sobe na varno. Ko pa je bila že zunaj, je hotela zdrižati nazaj v svojo sobo, da bi rešila še nekaj svojih stvari. Gasilci so žensko, ki je drvela tako rekoč sama v smrtno nevarnost, v zadnjem trenutku s silo zadržali. Sami pa so rešili njen denar in dragocenosti pa tudi mnogo oprave. Kako je požar nastal, doslej še ni ugotovljeno. Zadnji so se mudili na igrišču in v kabinah neki novopečeni nogometaši, ki so prvi igrali prijateljsko tekmo. Morda je kdo od teh pustil kje kak tleč ogorok in s tem povzročil požar. Ni pa izključeno, da je bil zlobno podtaknjen od človeka, ki mu je bila prav ta tribuna tako v napotje. Škoda znaša okoli 500.000 Din, zavarovalnina pa je precej nižja.

Dušo ali pa denar!

Kakor povsod, so tudi v okolici Zagreba neprestano na delu roparske tolpe. Njih namen je predvsem, da na okruten način izsiljujejo od pe-tičnih ljudi denar. Tako so v nedeljo zvečer okoli devetih napadli neki razbojniki zdravnika dr. Miroslava Kaladija. Ta se je vračal v spremstvu dveh žensk na stanovanje. Naenkrat sta iz zasede nanj planila dva razbojnika, mlada fanta, in namerila nanj revolverje. Kakor kažejo vsi znaki, sta bila to Ivan Kulerič in Branko Brakus, tretji pa ju je čakal za vogalom ceste, da ju obvesti o morebitni nevarnosti. Razbojniki so prislili dr. Kaladija, da jim je izročil listino, v kateri je bila lepa vsota 7000 Din, poleg tega pa tudi nekaj dokumentov. Po napadu so razbojniki zbežali.

Dr. Kaladi je takoj obvestil policijo o napadu nanj. Na policiji so mu pokazali fotografije sumljivca Ivana Kuleriča in njegovih tovarišev. Te slike predstavljajo ljudi, ki so se zdeli Haladiju čisto podobni onim, s katerimi je imel tako nesrečno snidenje. Takoj so bili poslani policijski organi za lopovi. Verjetno pa ni, da bi jim kmalu prišli na sled, ker se znajo premetenci predobro skrivati. O tem se je policija žalibog morala že večkrat prepričati.

Podpora novomeškim obrtnikom

Novo mesto, 7. julija.

Obrtno društvo v Novem mestu je sprejelo od ministrstva za trgovino in industrijo znesek po 2000 Din kot podporo za prireditve obrtne razstave, ki je od 4. do 12. julija. Znesek je bil izplačan na intervencijo ministra g. dr. Kraka

Ljubljana danes

Koledar

Torek, 7. julija, Vilibald.
Sreda, 8. julija, Elizabeta.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, tel. 26.04; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20; mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta, tel. Moste 3.

Poroka. Danes se je pri Mariji Pomagaj na Brezjah poročil pisatelj in glavni urednik »Slovenskega doma« Mirko Javornik z gospodično Agnes Voduško. Za priči sta bila gg. Valens Vodušek in Ciril Soukal iz Ljubljane. Našemu uredniškemu tovarišu in njegovi družici v življenju želimo vso srečo in blagoslov!

Občni zbor Komiteja tehničnega dela, v katerem so združene skoraj vse tehnične organizacije v naši banovini, se bo vršil dne 8. julija t. l. ob 20 v lokalu Zdravstvenih inženjerskih in arhitektskih, Kazino, II. nadst., s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev in overitev delegatov in imenovanje zapisničarja. — 2. Poročila: a) predsednika; b) tajnika; c) blagajnika; d) nadzorstva. — 3. Volitve: a) predsednika, tajnika I., blagajnika I.; b) ostalega odbora; c) nadzorstva. 4. Predlog proračuna. — 5. Smernice delovanja KTD in predlogi. — 6. Slučajnosti.

Rejce malih živali. Izšel je »Rejce malih živali« za julij in avgust 1936. Njegovo vsebino tvorijo tile članki: Mali ljudje; Mala gospodarstva; O nalezljivem kihanju kuncev; Današnje stanje kokošereje na kmetih; Nagraje; Plimelka; Vzorne kokošereje; Nekaj o gosjereji; Volna angorskih kuncev; O činčilskih kunčih; Moj začetek in dosedanje izkušnje v reji angorskih kuncev; Oveji plemenski sejmi; Koze dajejo preveč mleka?; Kako izdelamo najbolje presno maslo?; Potrebna hrana za naše kanarčke, nje vrednost in uporaba; Praktični nasveti pri vzgoji psa; Akvaristovstvo; o zobokapah mečonoših. Podlistek nosi naslov: »Nekaj želje, danes uspehi in razočaranja«. — Sledi še okrožnica vsem v zvezi včlanjenim družštvom.

Avtobusni izlet v »Dolino gradov« k ogledu gradov Klevevca, Kostajniškega, Tolsti vrh, kar-tuzije v Pletirjih, slovenskih Benetk Kostanjevice, dolenske metropole Novega mesta, prireditelji zdru-ženje železniških uradnikov dne 12. julija, z od-hodom iz Ljubljane ob 5. Cene vožnji iz Ljublja-ne in prvovrstnemu kosilu 90 Din. Prijave in in-formacije v trgovini Tičar, Selenburgova ulica. — Število udeležencev omejeno! Izrabite edinstveno priliko! Sodelujte znani propagator Dolenjske.

Mednarodni zadrugi dan

Železničarji-zadrugarji so proslavili v soboto, 4. julija, v prostorih kina »Sloga« 14. mednarodni zadrugi dan. Proslava je bila v prvi vrsti name-njena železničarski mladini. Ob otvoritvi je zapel moški zbor glasbenega društva »Sloga« novo za-družno himno (kompozicija H. Svetela, besedilo ing. D. Leskovaška). Po pozdravu E. Klebela, predsednika Nabavljalne zadruge, je S. Čerček v poljudnem predavanju orisal številni zbrani mla-dini (nad 200) pomen zadrugištva, nakar je imel nanjo še kratek nagovor mladi zadrugar Janez Bitenc. Sledil je nastop mladinskega pevskega zbora »Sloga«, ki je pod vodstvom P. Bitenca prednašal vrsto lepih, izbranih pesmi, nato pa mladinski orkester pod vodstvom G. Müllerja. Slavlje se je spremenilo tako v pravi mladinski koncert. Po zaključku je bila zadruga mladina v prostorih železničarske menze počistočena.

Prireditev je bila res prirsčna in je dosegla gotovo svoj namen: vsejati v mlada srca prve kali zadrugne ideje.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 7. julija: 12 Predigra (na ploščah) 12.45 Poročila, vreme 13.00, spored, obvestila 13.15 Odmevi iz ruskih poljan (plošče) 14.00 Vreme, borza 19.00 Vreme, poročila, spored, obvestila 19.30 Nac. ura: Slo-venški skladatelji od začetkov slovenske glasbe do dan-es (L. M. Skerjanc) 19.50 Zbor mandolin (plošče) 20.10 Pravno predavanje: O kmetijski zakoniki (L. del.) (K. Va-lentin Ridovec, sodnik) 20.30 Istrski narodni napravi (v glasbo) — poljska: g. prof. Saša Santel 21.15 Radijski orkester: Čajkovski: Simfonija št. 5 (e-mol) 22.00 Vreme, poročila, spored 22.30 Koncert plesne glasbe (igra Radijski jazz, vložke polje tercet Stritar).

Drugi programi

Torek, 7. julija. — Belgrad 1: 21.00 Bi-nič-kega opera »Jurijev« — 22.00 Narodne pesmi — Belgrad 11: 20 Poletje v južni Srbiji (Jelič) — Zagreb: 20 Vio-lončelo 20.30 Vokalni koncert 21.30 Radijski orkester — Dunaj: 19.30 Zabavni koncert 22.10 Komorno glasba 22.25 Orkestralni koncert — Budimpešta: 20 Prenos z Dunaja 21.50 Ciganska glasba 22.55 Plošče — Trst-Milan: 20.40 Balladni koncert, nato plesna glasba — Praga: 20 Slavne uverture 21.15 Beethovnova komorna glasba 22.15 Plošče — Varšava: 20 Grossmannova komična opera »Volvodova duša« 22.45 Plesna glasba —

Bodijevе preproge v Kamniku

Belgrad, 7. julija. m. V znani carinski aferi »Bodi-ika Novakovič« so carinski organi v glav-nem že končali preiskavo. Sedaj samo še pregle-dujejo vse zaplenjene stvari zaradi ocenitve nji-hove vrednosti in kazenskih carinskih dajatev. Včeraj so ocenili škodo, ki jo je utrpela država zaradi uhoptapljenja ene količine blaga, ki je bilo zaplenjeno v vagonu za pohištvo. Ocenili so tudi že vrednost zaplenjenih preprog v Ljubljani in Zagrebu. Danes so carinski organi to delo kon-čali in bodo poslali zahtevano državno tožilo, da se zaradi določitve kazni takoj povpišejo vse pre-miennine in nepremiennine Bodija, njegove soproge in Nečajeva. Za te se je namreč ugotovilo, da so le glavni udeleženci v tej aferi. Glavna carinar-nika je včeraj dobila iz Kamnika še dve perzijs-ki preprogi, ki jih je kupil neki tamošnji indu-strijalec od Nečajevnega agenta. Ko je namreč bila ta afeta odkrita, je omenjeni industrijalec obe preprogi, za katere je tudi slutil, da ni bila zanje plačana carina, izročil domačim orožnikom, ki so jih poslali sedaj v Belgrad.

Gost pri brivcu: »Na steni imate napis: Pljuj-te samo v pljuvalnik! — toda pljuvalnika ni nikjer videti?«

Brivcu: »Oprostite, gospod, hranim ga v oma-ri, kajti, če bi ga imel v brivnici, bi mi ga vsega onesažili.«

Tudi — umetnik: »Kje pa sva zdaj prav za prav, prijatelji, v umetnostnozgodovinskem muzeju ali v slikarski galeriji?«

Tovariš: »V umetnostnozgodovinskem muzeju.«

Prvi: »Kako pa veš to?«

Drugi: »No, iz programa. Slikarska galerija se odpre šele ob šestih, zdaj je pa pol petih.«

JNS ob volitvah:

Če rabite oblast - obrnite se na nas!

Nestetokrat imamo priliko slišati, kako ljudje iz JNS kričijo, da ne zlorabljajo oblasti v stran-karske namene, da znajo točno razlikovati, da je stranka eno, oblast pa drugo, itd. itd. Se sedaj v dolgih govorancah na JNS-zborovanjih, v svojih ekspozicijah v senatu in kjerkoli imajo možnost, pridigajo, kako težko stališče ima JNS v Sloveniji ravno radi svoje poštenosti, ker se nikdar ni poslu-ževala nedovoljenih sredstev, ker nikdar niti za piko ni odstopila od svojega programa, marveč je v nepopustljivi poštenosti korakala za svojo na-cionalno — kak je ta nacionalizem, ga poznamo — zastavo brez ozira na levo ali desno...

Smo sicer prepričani, da o delu JNS, njenih generalov, itd. ve naše ljudstvo samo, kako je to delo bilo. Da pa malo osvežimo spomine, prinašamo dopis, ki nam je slučajno prišel v roke. Do-pis je naslovljen na sresko organizacijo JNS v Ljutomeru, nosi datum 9. oktobra 1933 in opr. št. 1180/33. Poslan pa je bil iz glavnega sekretarijata iz Ljubljane in ga je podpisal tedanji tajnik g. dr. Zajec.

Dopis se glasi:

»Na podlagi doseđaj nam došlih poročil iz poedinih občin vašega kraja sem se prepričal, da je možno z intenzivnim delom naših ljudi v vašem srezu priboriti 9 občin. (tukaj je s črnilom zazna-movana zvezdica). Doseči to število je dolžnost

** Za vsako ceno morate osvojiti občino Sv. Jurij ob Ščavnici kot najhitrejšo občino dr. Korošca. To je za vas neprecenljiva važnost!*

Mislimo, da k stvari ni treba nobenega ko-mentarija. Iz tega dopisa, ki je prišel iz tajništva glavnega odbora, se vidi, kako se je JNS poslu-ževala pri volitvah oblasti. Mi se le čudimo, da se gotovi ljudje kljub vsem stvarim, ki prihajajo na dan, še vedno junaško trkajo na svoja prsa ter si ne puste odvzeti monopola na nacionalnost. Vsak količkar sramljuje človek bi se skril in se ne bi pokazal več v političnem življenju, če bi se mu dokazalo, kako je nacionalen na jeziku in kako v dejanjih. Ali je nacionalnost to, če peščica ljudi vrši s pomočjo oblasti teror nad večino naroda

naših ljudi v vašem srezu, ker bo le to število v stanu dokazati Beogradu, da je tudi vaš srez od-ločno v nacionalnem taboru. Ako bi za dosego te-ga števila rabili kakršnekol opore z naše strani oblasti, nam to takoj javite, da potrebno ukre-nemo.

Dodatno k svoji poslednji okrožnici vas še na-prošam, da zberete tudi vse letake, ki se bodo za te volitve razširjali po vašem srezu, bodisi od naših ljudi, bodisi od nasprotnikov, zlasti letaki pukašev so mi vsekakor potrebni za sestavo poročila o volil-ni borbi na glav. odbor stranke. Vse ta material mi pošljite skupno s poročilom o poteku volilne borbe v vašem srezu takoj po zaključku volitev.

Z nacionalnim pozdravom!

Dr. Zajec, I. r.

(Zvezdica): za vsako ceno morate osvojiti ob-čino Sv. Jurij ob Ščavnici kot rojstno občino dr. Korošca. To je za nas neprecenljiva važnost!

Dočim je pismo do podpisa g. dr. Zajca pi-sano s črnilom, in sicer z istim in tako, kakor pod-pis g. dr. Zajca. Tudi sicer se vidi, da je to ista pisava. Da nam tudi toplot ne bodo mogli gospodje od JNS ničesar očitati, smo preskrbeli faksimile slednjega stavka ter ga objavljamo obenem s pod-pisom g. dr. Zajca:

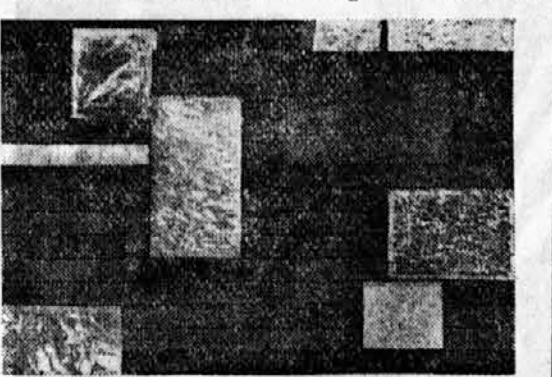
samo radi tega, da se »nacionalni« ljudje proti volji nacije drže še naprej na oblasti. Sicer je to samo en primer. Ob priliki bomo postregli še z nekaj slučajji — ne radi tega, da bi ljudstvo spre-gledalo, kajti Slovenci so že zdavnaj toliko zreli, da sami znajo presoditi, kdo je nacionalen in kdo je »nacionalen«, marveč zato, da tisti gospodje, ki sami o sebi govorijo, da so nacionalni in tako kriče, da je nevarnost, da bodo počasi že sami začeli verjeti, da so res nacionalni, da bi tisti ljudje spregledali...

Univerzitetna knjižnica

Veličastna zunanost mogočne stavbe

»Slovenski dom« je že poročal, da bo 3. av-gusta licitacija za zgradbo univerzitetne knjižnice v Ljubljani. Mojster Plečnik je položil v res do-vršeni načrt vso svojo ljubezen in številna izkusta, likrat pa je gledal tudi na to, da bo zunanost vseučiliške knjižnice čim lepša in čim mogočnejša. V zunanosti zgradbe naj se izražata kakovost na-šega gradbenega materiala, ki bo vzidan, z v resnici veliko obrtno sposobnostjo našega zidar-stva. Ker bo morala vseučiliška knjižnica še poz-nim rodovom prav s svojo zunanostjo dokazovati, da so v današnjih časih že živeli ljudje, ki so ra-zumeli visoko kulturno vrednost take zgradbe, je mojster Plečnik zasnoval prav poseben način za zidavo fasade. Do I. nadstropja bo obložena vse-učiliška knjižnica z obdelanim podpeškim kamnom. Na tem zidovju, ki bo kakor mogočen kamenit temelj raslo iz tal, bo stalo zidovje, zidano iz opeke in kamnja. Zid seveda ne bo ometan, tako da bo glavna povdarek stavbe v rdeči barvi po-sebno žgane in lepo obdelane opeke. Med plastmi te opeke pa obodo vloženi posamezni kamni, ali pa skupine kamnov. Kamen bo seveda različno obdelan in tudi različne kakovosti. Ponekod bo le oklesan podpeški apnenec, drugod škotan ali celo brušen. Tudi pohorski granit in celo marmor bo-sta vzidana v fasadi. Radi tega bo vprav zidava zunanijh zidov knjižnice šla bolj počasi izpod rok, vendar bo celotni učinek zgradbe, ki bo na vrhu zaključena z mogočnim vencem iz umetnega kama-na, nad vse veličasten. Jasno je, da bodo vsa okna obložena z lepo obdelanim umetnim kamnom, ki se bo po svoji barvi in obdelavi skladal z zuna-

njimi zidovi. Da se vsakdo od prizadetih faktorjev lahko prepriča, kako bo izgledala zunanost knjiž-nice, je kamnoseško podjetje Toman v Resljevi ulici za poskus zgradilo približno 2 m² takšnega zidu, kakršnega se zamišlja mojster Plečnik. Pro-jektant sam in tudi številni drugi arhitekti so si

Taka bo fasada univerzitetne knjižnice.

Slika kaže vzorec fasade, na kateri je zgornji grobo obdelan kamen in brušen granit. Ozki dolgi komad je brušen beli marmor, drugi komadi pa so štokani in oklesani kamni apnenca.

že ogledali kos tega zidu na dvorišču tvrde Toman in vsi so odšli z utisom, da bo zunanost univer-zitetne knjižnice, če bo taka, kakršen je vzorec, nekaj nadvse dovršenega in svojstvenega.

Še o srednji šoli

Zadnjič smo na tem mestu povzeli iz letnih poročil podatke o uspehu in o zdravstvenem sla-nju šolske mladine. Danes še nekaj dodatkov in splošnih pojmov. Letno poročilo II. drž. realne gimnazije objavlja pri maturantih vse osebne po-datke, iz česar je razvidna socialna slika našega dijaštva in končno, kam so abiturienti namenjeni po maturi. Iz teh podatkov je razvidno, da večina misli na univerzitetni študij, neredki so pa tudi oni, ki mislijo na takojšnjo službo. Škoda, da teh podatkov ne prinašajo vsa letna poročila. Škoda tudi, da v njih ni objavljena tabela kazni v po-sameznih razredih. Iz njih bi cenili razliko med razredi in spoznali, da so učenci iz kmetov naj-bolj disciplinirani. Večinoma danes kmečki dijaki stanujejo v zavodih: na Rakovniku, v Marijanišču in šiškem zavodu na Poljanah in hodijo tudi v iste razrede. Tak razred je miren, marljiv, zgleden, »duh razreda« prevzame tudi nedisciplinirane.

Do intelektualnih sposobnosti imamo dve glavni vrsti učencev: inteligentne in intelektualno razvite, na drugi strani pa neinteligentne in in-telektualno nerazvite. Med prvimi so odlični, te-meljiti in povsem povprečni dijaki, ambiciozni in eni; med drugimi so dobri in slabi, marljivi in ravnodušni. Polovico časa porabi šola za slabe di-jake, za to dobimo včasih vlis, da je v šoli vse delo koncentrirano samo na to, da zrine slabe v višji razred. Dva polna meseca v letu polagamo z delom učencev razne izpite: v juniju, na koncu avgusta in v začetku septembra. To je bolj krpa-nje, kakor pa pravo delo. Med letom so nam tak-šni učenci delali izpitne preglednice: vse leto na-gaja, potem pa dela izpit in naj izdela.

Na zaključnih sejah učiteljskih zborov je na dnevnem redu tudi zanimiva točka: Kaj je ovi-ralo napredek v šoli. Na zapisnik pridejo vse sla-bosti današnje šole: premalo učiteljev, reduciran pouk, manjvanje učiteljev med šolskim letom (saj je bilo na nekaterih zavodih devet ali več ur-nikov!), prenapolnjeni razredi, neprikladne knji-ge, premalo učil, razna predavanja med učnimi urami, obolenja za škrlatinko in davico in razku-ženje učilnic, vožnja po železnici, premalo kme-čkih sinov na srednji šoli, kvarni vplivi od zunaj,

malomarni starši, ki se ne brigajo za sodelovanje pri vzgoji otrok, pretiran šport, siromašni dijaki (kljub takam in šolnini je silno mnogo revnih v šoli) itd. itd. Leto za letom je ta točka na dnev-nem redu, vedno enako polna pride v zapisnik (šola prav za prav sebi da najslabše spricevala!), vsako leto roma na banovino in v ministrstvo — a vse zaman! Vse te slabosti so javnosti že tako znane, da jih zna po vrsti na pamet — vse za-man! V Profesorskem Glasniku berem, da je bi-lo poslednja leta v Belgradu vsega 166 šolskih delovnih dni tokom enega leta, t. l. pouk traja red-no 6 do 7 mesecev. Šolski program je predviden za 8 do 9 mesecev dela.

Zdaj so počitnice: naša mladina otreša s sebe šolski prah in odhaja na letovanje. V najrazličnej-sih oblikah in pod različnimi gesli in vodstvom se to vrši. O tem bi trebal enkrat odločno sprego-voriti. Vpijemo nad slabimi posledicami letovanj, vzrokov ne odstranimo. Šola po današnjem siste-mu nima nobene zveze z dijaštvom v počitnicah, vso skrb prevzamejo torej starši. Mladina to ve in se rada izmika z izgovori ter sama počuje. Lastna izkušnja je res mnogo vredna — a le za mlada-c s pravim temeljem, slabši pa pade še globlje. Vsa javnost, starši in organizacije naj čuvajo nad mladino, da se ne vrne v šolo podivjana in skvar-jena!

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 7. jul. m. V gradbenem ministrstvu je bila včeraj licitacija za zgraditev poslopja dr-žavne tiskarne. Na licitaciji je bilo več ponudni-kov, med katerimi je bilo najugodnejše podjetje Jošanica. To podjetje je ponudilo 5.75% ceneje od proračunske vsote 32.680.055 Din, tako, da bo to podjetje zgradilo devetnadstropno palačo, visoko 58 m, za 30.773.526 Din.

Belgrad, 7. julija. m. 28. in 29. t. m. bo nogo-metna reprezentanca iz Belgrada igrala dve tekmi na českoslovaškem. Prva tekma bo v Píerovu, dru-ga pa v Moravski Ostravi.

Naši kolesarji v Zagrebu

Slovenci zopet zasedli prva mesta.

Zagreb, 5. julija 1936.

Ze včeraj smo poročali o naših uspehih v Zagrebu, kjer se vrše izbirne dirke za olimpijske igre. Vendar se nam zdi prav, da objavimo dan-es še ves potek in da pokažemo na kake tež-koče so našletli slovenski dirkači.

Po propozicijah je predpisan za tekmovalce minimum 33,5 km povprečno na uro. Od vseh vo-začev je doseglo minimum 11 vozačev. Značilno je, da so minimum dosegli prav vsi slovenski tek-movalci in se tako kvalificirali za tretjo in odlo-čilno izbirno tekmo, ki se bo vršila prihodnje ne-deljo na istem kraju. Zal se tekme ni mogel ude-ležiti mariborski vozač Rozman Štefan, ki zaradi nedavne poškodbe še ne more voziti. Štari je bil zopet v presledkih po 3 minute, kar je za izloči-tev najboljših popolnoma pravilno, ker le, ako vsak sam vozi, more pokazati vse svoje sposob-nosti.

Zanimivo je, da je med prvimi osmimi placira-nimi »samo« 5 Slovencev, 1 Belgrajčan in le 2 pristna Zagrebčana. To dejstvo je globoko pre-sunilo vse odbornike zveze, ki so že po prvem tekmovalstvu morali uvideti, da se reprezentanca ne bo mogla sestaviti iz samih članov zagrebske-ga kluba Gradjanski, ki prevladuje tudi v sami zvezi. Za zadnjič smo omenili, kako neljubo jim je, da so se tako odločno držali nekateri slovenski vozači. To dejstvo, da so slovenski tekmovalci boljši in da bi po vseh spornih pravilih morali oni prevladovati v moštvi, ki so poslano v Berlin, se je pokazalo danes še mnogo očitneje. Potrudili so se zaradi tega in poslali na vseh krajih proge nevidne kontrole, ki naj bi zasačile vozače, ako si pustijo pomagati od motornih vozil oziroma za druge napake, kakor je n. pr. priključitev k voza-ču, ki vodi, kar je bilo po propozicijah prepove-dano. Te »sportne« straže so imele sličen uspeh. Poročale so pri sebi, ki se je vršila po tekmi in kateri je mogel prisostvovati tudi Vaš dopisnik. Vložile so štiri proteste, ki pa so vsi bili »slu-čajno« naperjeni proti štirim slovenskim vozačem: Gartnerju, Valantu, Oblaku in Fanningju, s pro-zornim namenom, da se jih diskvalificira in s tem onemogoči start v zadnji izbirni tekmi. Globoko bi žalil vse te tekmovalce, ako bi ponavljal stva-ri, ki so jim bile očitane, zato jih raje zamožim. Tako naivnih očitkov so zmogli samo ljudje, ki jim je mnogo več za njihove koristi, kakor se to sploh more zapisati. Ljudje, ki nimajo pojma o športu, so bili postavljeni, da pozneje očitno po-štenim slovenskim športnikom goljufije pri športni tekmi, da bi jih s tem onemogočili. K sreči im to pol ni uspelo popolnoma, kar se imajo slovenski tekmovalci zahvaliti zastopnikom ljubljanske pod-zveze g. Mayerju, ki se je tako energično pote-gnil zanje. Nekaj pa so pripomogli k temu tudi raz-ni zvezni funkcionarji, ki so s pravili sami sebe pobijali, da je kar smešno izgledalo. Tekmovalci so bili kaznovani samo s tem, da bodo morali pri prihodnji tekmi startati šele za vsemi drugimi in s presledkom po 10 minut. Zagrebčani so s tem dosegli, da bodo morali voziti slovenski vozači po vročem dnevu, medtem, ko ostali še v hlad-nem jutru. Vsak športnik ve, kakšna prednost je to. Toda naši fantje bodo pokazali, od kod so doma!

Za razpuščitvijo mariborske podzveze, v očit-no škodo slovenskemu kolesarskemu športu, sle-dijo sedaj naporstva proti vozačem ljubljanske podzveze s strani zveze v Zagrebu. Kakšni špor-tni nagibi vodijo pri tem zvezne funkcionarje, naj pa pove ta-le besedni dvoboj iz gori omenje-ne seje: G. Mayer: »Razpuštili ste nam maribor-sko podzvezo, sedaj hočete krivično diskvalifi-cirati naše najboljšje vozače, ne čudite se, ako bodo ostali v Zagrebu osamljeni!« Predsednik g. Mihanović: »Samo izvolitel! Nama je prav!«

Pri prihodnjem obnem zboru pa slovenski de-legati zopet izročite glasove tem športnikom!

Celjske novice

Celje, 6. julija.

Velik vlom v trgovsko skladišče v Zavodni. — V noči od sobote na nedeljo je bil izvršen v skla-dišče veletrgovca g. Ravnikarja v Zavodni, kjer je bila prej tovarna za kis, vlom. Neznani vlomilec — bil je najbrž samo eden — je izkopal v zid precej veliko luknjo in odnesel sladkorja v vrednosti nad 1800 din.

Krvava sobota in nedelja. Zadnja sobota in nedeljo je bilo prav v Celju kakor tudi v njegovi neposredni bližini zelo živahno in kot posledica te živahnosti in prevelike navdušenosti je bilo nekaj pobitih glav. Zaradi prevelike vročine je zavrela v nekaterih preveh korajžnih glavah kri tako, da so imeli opraviti orožniki kakor tudi bolnišnica. Da naštejemo nekaj najbolj drastičnih primerov.

Ko se je vračal v nedeljo dopoldne 22 letni dninar Jurjec Alojz, ki je doma s tistave pri šmarju, iz Vojnika od mase, so ga na Ljubečni ustavili na cesti trije neznani fantje in ga vprašali, zakaj ima po strani klobuk. Jurjec, ki je fant od fare, in se ne pusti kar tako izzvati od vsako-gar, je odgovoril, da jih to nič ne briga ter jih je začel smertati s smrkavci. Fantje seveda, ki niso bili nič manj korajžni in menda bojaželjni se niso pustili kar tako odpraviti s »smrkavci«. Navali-li so na Jurjca, ga podrli na tla oklofutili ter mu pri tem zlomili desno nogo. Jurjca so spravili v celjsko bolnišnico.

V soboto je v gostilni Lebič v Gaberju dela-vec Anton Rupnik, ki je uslužben pri mestni ob-čini, vrezal z nožem v levo roko Polnarja Josipa, 54 letnega delavca, ki je prav tako uslužben pri mestni občini. — Isti Rupnik je tudi v soboto uda-til s steklenico po glavi 31 letnega Mesariča Alek-sandra, stanujočega na Zg. Hudinji. Obe Rupnikovi žrtvi sta bili pripeljani v celjsko bolnišnico. —

V nedeljo dopoldne je bila na Lopati gasilaka veselica, kjer je tudi prišlo do pretepa in sicer zaradi harmonike. Nekaj pobitih buč in nič huj-sega. Do medsebojnega obračunavanja je prišlo tudi prav v centru Celja in je neki gospod odnesel krvavo glavo.

Dve žrtvi nesreč. Cvikl Franc, delavec pri te-legrafskem oddelku pri celjski pošti, doma na Do-brovi pri Celju, je v pelek padel s kolesa in si izpahnil desno roko. — 30 letni delavec Lednik Ivan, uslužben pri opekarni Unger-Ulmann je v so-boto padel v neki jarek in si nalomil desno nogo.

Pri invalidski tomoboli so v nedeljo, dne 5. ju-lija zadeli: 1. tombolo Medved Franc, invalid s Ljubečne; 2. tombolo Holobar Vojko, sin slikarja iz Celja in 3. tombolo Jane Janko, sin posestnika na Miki. hribu. Bilo je še nadaljnih 13 tombol in več prav lepih dobitkov. — Obisk je bil bolj slab, posebno z meščanskimi strani.

Naročajte in širite „Slovenski dom“!

Kje je domovina krušnih rastlin

Ob času stavb na koleh

Marsikatera skrivnost je postala človeku jasna šele potem, ko je zastavil lopato, da v zemlji poišče, kar mu same oči ali razum ne more odkriti. Tako tudi dolgo ni bilo znano, ali so vse te vrste kulturnih rastlin, ki jih danes pri nas poznamo, tudi pri nas doma, ali so pa bile prinesene od drugod. Ko so izkopavali tako imenovane stavbe na koleh, ki jih je človek zidal v času, ko je uporabljal kot orodje še samo kamen, so bila med temi izkopanimi pšenica in ječmenova zrna. Ta zrna so zasledili tudi, ko so razkopavali nekdanja bivališča v Egiptu, Babiloniji in Asiriji. Iz tega gotovo sledi, da je že takrat bila pšenica ali ječmen kulturna rastlina in ne več divja. Točno ni mogoče povedati, kdaj je prav za prav ta rastlina postala kulturna, dognano je samo, da v omenjeni dobi ni bila več divja, in da je takrat gotovo človeku že dajala kruh, čeprav ne morda tak, kakor si ga vsak danes predstavlja, pač pa vsaj neke vrste jed.

Beli kruh iz Azije

V vročih krajih raste pšenica, za katero pravijo, da ima svojo domovino v Abesiniji. Odtod je baje tudi prišel ječmen v naše kraje. Vsaj tako kažejo zelo slične rastline, ki pa so deloma še divje, kažejo pa znake velike nedvomne sorodnosti. Mnogo bolj pa nas zanima naša navadna pšenica, ki je danes najvažnejša in najbolj razširjena vrsta žitarice. Njena prvotna domovina je bila jugovzhodna Srednja Azija, to bi se nekako reklo Turkestan-ska ravnina. Pred davnimi časi je prišla preko Prednje in Male Azije najverjetneje preko Balkanskega polotoka in Donave v ostale evropske dežele.

Med plevelom tudi rž

Ne dosti manj vredna vrsta žita je rž, vsaj pri nas. Tudi ta je presajena od drugod in sicer spet iz Prednje Azije. Nismo jo pa dobili že kar kot posebno vrsto žita, pač pa kot neke vrste plevel med pšenico. Je mnogo bolj skromna in odpornejša od pšenice in je zato v prevladujoči količini zrasla tam, kjer za uspevanje pšenice ni bilo več ugodnih tal. Jasno je, da je na takih krajih človek raje sejal rž, saj mu je edina mogla dajati kruha. Ni pa bila to edina rastlina, ki je med žitom prišla k nam kot plevel, saj lahko pristejemo sem še celo vrsto drugih rastlin, ki izven polja ne morejo uspevati, n. pr. poljski mak, modrica, kokolj itd. Oves je morebiti edina rastlina, za katerega domovino se danes lahko smatra Srednja Evropa. Toda še to je le bolj domneva kot dokaz.

Modrost iz izkušnje

Kar zadeva žitarice, lahko rečemo, da naša domača zemlja našim prednikom ni bila nič kaj radodarna, vsaj sama od sebe ni dajala ničesar. Naši pradedje so se morali tako rekoč vojskovati z zemljo in jo napravljati vsaj sposobno, da na njej

zasade in posejejo mnogo bolj koristne rastline, ki so zrastle v daljnih pokrajinah. Kako so iz nekaterih divjih rastlin že v tistih davnih časih napravljali kulture, nam je še uganka. Slutiti pa moramo vsaj to, da so oni prvi poljedelci, zajemali svojo modrost, s katero so si vzgajali kulturne rastline, iz svoje izkušnje in iz stalnega stika z naravo. Pot do uspehov je morala biti sicer zelo, zelo dolga, kajti prosta narava se le nerada ukloni človeški volji. Da pri nas rastejo danes pšenica, ječmen, rž, oves itd., to se nam zdi popolnoma razumljivo, toda šele znanstveno raziskovanje nas je spomnilo na to, da je vse to krušno žito doma neke drugod in da smo si ga morali šele poiskati in vzgojiti.

Žlahtna zelišča

Nihče tudi danes ne pomisli, da je poleg žitaric še vse polno drugih rastlin, ki nam služijo za prvenstveno hrano in ki niso doma pri nas, pač pa so tako rekoč iz vseh koncev sveta. Ako naštevamo te sedanje naše kulturne rastline in po vrsti sprašujemo po njihovi prvotni domovini, bomo morali na žalost skoro pri vsaki ugotoviti, da izhaja od drugod. Komu le pride na misel, da je rastlina, iz katere delajo naše kuharice okusno spinačo, ki vsebuje mnogo vitaminov, doma v jugovzh. Aziji? Šele v 15. stoletju so jo prinesli v Evropo. Tudi razna zelišča smo dobili od drugod. Kaj si je človek vse vzgojil iz ene same rastline: vzgojil je zeljate glave, salate vseh vrst in barv, ohrovt, muskat, kolerabe itd. Njihova domovina je obala Sredozemskega morja in Atlantskega oceana.

Dobri fižolček

Znanstvenikom, ki skušajo poiskati vsaki svojo rodno tla, pa se grah trdovratno upira in se tako rekoč stalno vali izpod raziskovalčevega noža. Kakšna je bila ta rastlina v svoji divji obliki, se do danes ni znano. Njegov sorodnik je toliko upoštevani, a od drugih zopet toliko zaničevani fižol. Če bi omenili še bob, bi bilo morda komu že preveč. Čeprav kažeta na sebi toliko sorodnost, vendar izhajata vsak od svojega konca sveta. Fižol smo dobili že kot kulturno rastlino iz Amerike, bob pa je zašel k nam zopet iz jugovzhodne Azije.

Prvi krompir v francoski gredici

Amerika nam je dala poleg drugih dobrot tudi krompir in paradiznike. Slednji so priplavali preko »mlake« šele v 19. stoletju. Nekateri pravijo, da bi izhajali tudi brez njih. Najvažnejša rastlina, ki smo jo dobili iz Amerike, je prav gotovo krompir. Prav gotovo si je danes težko misliti, kakšno nadomestilo bi si človek našel zanj, če bi ga nankrat ne bilo. Da je prvi prinesel iz Amerike ta sadež Anglež Francisek Drake, zaradi česar mu je bil postavljen tudi spomenik v Offenburgu, sko-

ro gotovo ne bo držalo. Dognali so namreč, da so prvo tovrstno pošiljko poslali Španci leta 1565. iz Peruaxa na naslov španskega kralja Filipa II. Ta jo je poslal tedanjemu papežu, ki je nekaj prvostnih sadežev podaril nekemu nizozemskemu kardinalu, od katerih je dva dobil tudi francoski botanik Clusius. Ta jih je lepo vsadil in varoval, vendar pa prav gotovo ni niti malo slutil, da je bil on tisti, od katerega se bo ta rastlina razširila vse

Izrodki ne dajejo življenja

Izrodki so med divjimi živalmi v splošnem precej redki. Ko pa je v naravni razvoj živali posegel človekov razum, ki včasih dela svoje poizkuse v tej smeri, da iz tega, kar je naravnega, ustvari nekaj nenaravnega, se mu je posrečilo med domače živali zasesti izrodke, ne zaradi tega, da bi poskušal dahi naravi nove zakone, po katerih naj

Volilni boj ob volitvah predsednika Združenih držav: Slika predsednika Roosevelta, ki je tudi letos demokratski kandidat.

se razvija življenje, pač pa le iz radovednosti in znanosti. Posrečilo se mu je res, da je »ustvaril« neke posebne mešane vrste živali, na katerih se je prav kmalu prepričal, da imajo sicer vse pogoje za življenje, da pa ne morejo same dajati drugim življenja, ker so neplodne. Lep primer imamo na mulah, ki so tudi neke vrste »križance« živali. Tudi pri ribah velja isto, namreč da se sicer morajo roditi izrodki, čeprav se v naravi sami to dogaja zelo redko, in jih je hotel predvsem le modri človek, toda te živali ostanejo nerodovite.

Ikre tovarišč dobro teknejo

Zdi se, da sam način, kako se ribe množe, pospešuje izrodkarstvo. Ni čudno, da v nekaterih vodah postanejo samej bodisi zaradi tega, ker je imel zopet človek svoje prste vmes, ali pa zaradi naravnih nezd, tako redki, da se lahko ikre zaplode po ribah, ki se drste tik za temi. Te ikre postanejo že zaradi precejsnjega časa, ki je potekel od takrat ko so bila odložena, precej slabotne. Zgodi se tudi lahko, da pade čas drstive dveh vrst rib precej skupaj zaradi neugodnega vremena. Te različne ribe se tedaj med drstjenjem pomešajo in ustvarijo vsaj navidezno možnost za medsebojno oploditev. Vse vrste klenov se navadno precej istočasno drste. Narava pa tudi tu že poskrbi za to, da drstitev dveh različnih vrst rib ne pade ravno na isti čas. Dala je namreč vsaj malo različne pogoje za drstitev, tako da se zaradi teh malenkostnih razlik vse te ribe istočasno vendarle ne drste.

Zabavna opazovanja

V Loischu v Nemčiji so pred kratkim opazovali mrene, ki so se v ogromnih množinah drstile. V zlahi barvi se je bleščalo peščeno dno pod vodo, ki je dobivalo barvo od rj. Videz je bil ta, da ribe kljub dročici vodi vztrajajo na enem in istem mestu samo s pomočjo trebušne plavalni, le od časa do časa si pomagajo s sunki repa. Tik za tem tropom mren so se drstile ščuke v malih skupinicah po dve ali tri. Znak njihovega drstenja

povsod in postala nenadomestljiva ljudska hrana.

Ze s samim krompirjem je dala Amerika staremu svetu dragoceno darilo. Poleg tega pa smo od tam dobili še več drugih zelo koristnih kulturnih rastlin: koruzo, fižol, grah in morda malo manj koristni tobak. Dobila pa je zato od drugod nič manj važne žitarice. Kolikšnega pomena je bilo to zanj, priča lahko Kanada, ki je postala skoro prva dežela pšeničnih poljan.

je nekaka pena, ki jo te ribe izpuščajo na glavi in ob straneh. Kar na debelo so te ščuke hlastale po mrenjih ikrah. Kjer pa so bile ikre tako goste, da je bila voda neprozorna, so se ščuke naravnost zaletavale v mrene. Naenkrat so mrene izginile, le nekaj jih je še ostalo. Ščuke pa so si poiskale plitve brzice. Druga poleg druge na gosti so vztrajale tu in se tudi kaj hitro poskrile, če so le malo zasulile nevarnost. Toda to le za malo časa, kajti pojavile so se brz spet, da zadostile svojemu naravnemu nagonu. Prava zemljinost pa se je pokazala sedaj, ko so se za njihovo drstitev trumami pojavile naenkrat zopet mrene, ki so jim očividno prav dobro tekline njihove ikre. V divjem veselju so poskakovale iznad vodne površine, tako da bi jih človek prav lahko zamenjal z lipami, če jih ne bi izdajal njih bakrenozlati sijaj. Lipam so pri takih nadvodnih skokih, ali takrat, kadar mole iznad vode le konček glave, vedno obrnjeni v smeri proti toku vode. Lipanov pa v času, ko so vršili ta opazovanje, sploh ni bilo na tem mestu. Kadar pa se drste, ne delajo proti drugim ribam nikake izjeme in ravno tako požirajo njihova jajčeca kakor prej ščuke ikre mren, samo ne tako požrešno.

Narava gre svojo pot

Kljub temu pa, da te različne ribe skoro kar po vrsti vse uživajo jajčeca svojih drugovrstnih tovarišč, vendar vse raziskovanje ni moglo ugotoviti njih enega primera, ko bi iz te navidezne združbe nastal izrodek, ki bi imel to moč, da bi lahko dajali sami življenje. Kakor vidimo pri mulah, isto je tudi pri ribjih izrodkih. Narava ima pač svoje zakone, ki jih človeška moč in vsa njegova najraznovrstnejša in najnaprednejša znanost ne bo mogla spremeniti. Vsaj tako se zdi.

Mlad škot se je hotel naglo odločiti za nevesto. Telegrafiral ji je, naj mu nemudoma odgovori »da« ali »ne«. Šele pozno ponoči je prejel prireditel odgovor.

»Veš kaj, prijatelj,« mu pravi neki znanec, »take pa že ne bi maral, ki se ji tako malo muči z odgovorom.«

»Ej, ej,« ga zavrne snubač, »to samo kaže na njeno varčnost, kajti nočne pristojbine so na pošti polovico cenejše. Prav tako nevesto si želim.«

★

Na kliniko pride neka kmetica z zelo zanamrenim in umazanim fantom, da bi mu ozdravili kožne izpuščaje. Profesor pojasi študentom primer njegove bolezni in se izrazi takole: »Vidite, ta fant trpi od dveh bolezni, od kroničnega ekscema in od neumnosti svoje matere. Ta druga bolezen je neozdravljiva.«

Novo!

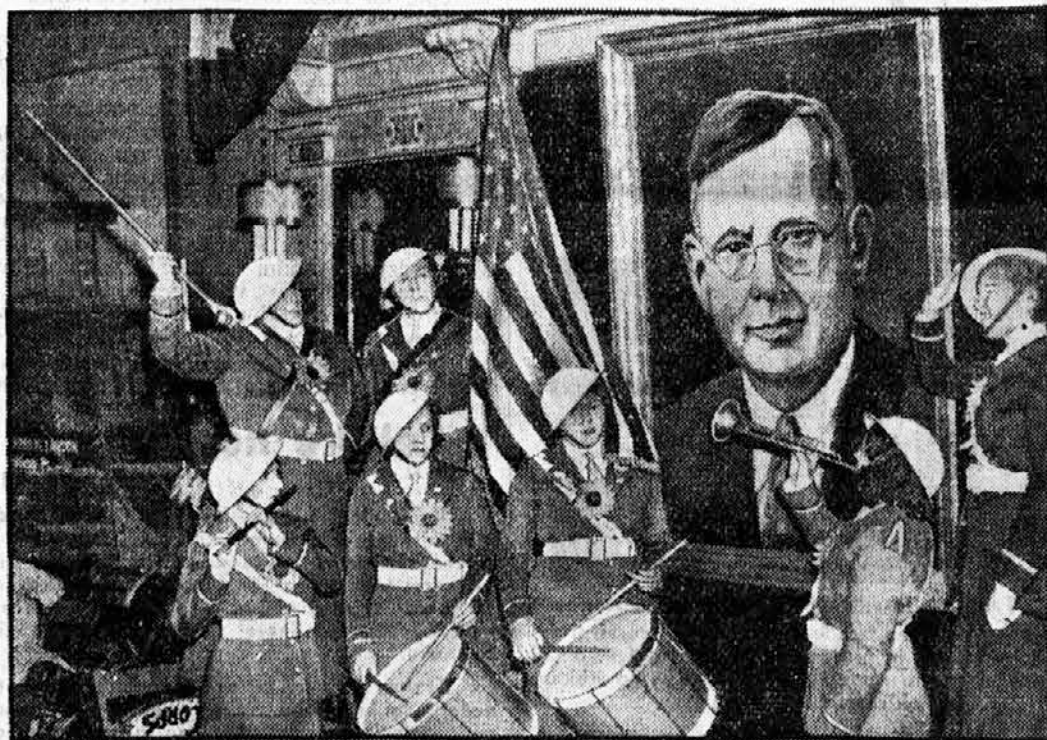
Novo!

F. M. Willam

Das Leben Marias der Mutter Jesu

587 strani z mnogimi slikami, vezano Din 102-

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA
r. z. z. o. z. v Ljubljani

Republikanski kandidat je Laudon. Zanj se navdušujejo tudi ženske. Na sliki vidimo članice ženskega društva. Marla Washington na svojevrstni agitaciji.

Življenje in trpljenje v najstrašnejši vojski sveta

Zakleta legija

58

Tudi moj branitelj se je spustil v boj ter poudarjal, kako zvesto sem služil vojske do dne svojega bega. Prizadeval si je, da bi preobrnili stališče državnega pravdnika. Trdil je, da čete, ki so na počitku, niso pred sovražnikom.

Vladni komisar mu je odgovarjal in kmalu se je začela pravcata bitka. Oba sta grmela in hrumela, da bi človek mislil, zdaj pa zdaj si bosta zagnala tintnike v glavo. Nisem bil samo jaz edini vzrok za ta prepri. Moj branitelj topničar je bil borec, pravdnik pa je bil vojni uradnik. Borec ne skriva svojega preziranj, uradnik pa kaže svojo ljubosumnost.

Ko je branitelj končal svoj obrambni govor, ki je bil v resnici ginljiv, se je znova začel sklicevati na moje zasluge. Pozval je sodišče, naj ne jemlje moje norosti preveč resno. Apeliral je na blagodušnost sodnikov in zahteval lahko pogojno kazen.

Sodniki so vstali, straža je pozdravila z orožjem, mene pa so odpeljali nazaj v čakalniko.

co. Sodniki so medtem odšli k seji.

Sedimo in kadimo. Zelo smo nervozni ter razpravljamo o tem, kakšno upanje imamo. Zelo sem nemiren. Weissler je ujedljiv, Harvey je pa še zmeraj ostal optimist. Prepričan je, da nam bodo odrinili samo nekaj mesecev. Orožnik mu pritrjuje. Lass ne ve, kaj bi mislil. Nazadnje se nekako prepričamo, da kaznen ne bo preveč težka.

Kličejo nas.

Zbor se je razšel. Neki častnik nam bere obsodbo. Stojimo v pozoru, straža pa, kdove zakaj, spet pozdravlja z orožjem.

Prvi je na vrsti Schop. Njegov pobeg označijo kot preprost pohod. Častnik čita utemeljitev in pravi:

»Schop — 5 let travaux forces, prisilnega dela v ječi.«

Lass me hitro pogleda. Vidim, kako je zardel. Weissler se cmeri kakor zlomek. Harveyu je, kakor da ga je nekdo mahnil z gorjačo po glavi. Nato pride na vrsto Weissler: »Weissler — 5 let težke ječe!«

»Tako, tako! mrmra Weissler s porogljivim glasom.« Harvey nam je prerokoval blago sodb. Saj to je v resnici blaga sodb. Samo 5 let! Na vrsto pride Lass. 5 let!

Nato Harvey: »Harvey 8 let težke ječe!«

Izbilil je oči kakor bik, katerega so prebodli.

Nazadnje pridem na vrsto jaz.

»Clair — 8 let težke ječe!«

XVIII. poglavje.

Osem let ječe! Sprva si niti nismo mogli prav misliti, kaj se to pravi. Občutek, da je ta strogost, s katero so nas obsodili, nepravilna, je v nas izzvala tako silovito jezo, da smo vso pot v jetniškem vozu renčali in kleli, ne da bi doumeli, kaj se nam je prav za prav zgodilo.

Toda drugo jutro, ko smo se prebudili in ko sem lahko hladno premislil, kaj je in kako je... 8 let! Osem let biti interniran za zidovi ječe v celici. Prisilno delo je prazna beseda. Ta dela so že davno ukinili. Obsojeni smo bili na 8 let prisilnega bivanja v kaki vojaški temnici.

Preostajala nam je samo še ena slaba nada. Jutri bomo vložili priziv proti obsodbi.

Čez tri dni so mi priziv vrnili. Prošnja je odbita. Svetovali so mi, naj še kaj poskušam in naj prosim, da bi mi dovolili kazen odložiti. Čez tri dni so mi vrnili tudi to prošnjo. Bila je odbita.

Bil sem na koncu svojih moči. Toda ko sem videl, da ni pomoči, sem se vendar pomiril. Kaj pa sem hotel. Zabal sem se z mislijo, kako bom prebil teh 8 let, ne da bi pri tem preveč trpel.

Konzul je še zmeraj prihajal po dvakrat na teden in mi vsako pot poslal topel obed. Dejal mi je, da je poslal svoji vladi poročilo in da bo ministrstvo brezpogojno posredovalo v mojo korist. Od doma sem prejel tudi brzojav. Začela so prihajati tudi pisma, tudi

sam sem pisal domačim.

Iz Damaska so me poslali v Beirut v tamnožno temnico. Odpotoval sem sam ter se poslovil od Harveya, Weisslerja in Lassa. Nisem se nadejal, da jih bom še kdaj v življenju videl.

Ječa v Beirutu ni bila taka kakor druge ječe. Vse v njej je bilo skoraj popolnoma čisto. Ni bilo še stenice, čemur sem se še posebej čutil. Imeli smo celo mrežo proti komarjem. Orožniki, ki so pazili na nas, so bile same dobričine, poveljnik priučen človek in kar je še več vredno, dobrodušen.

Bil sem v Beirutu že nekaj dni, ko je prišel nov transport, z njim pa Harvey, Weissler in Lass. Vsi jetniki so bili ali vojski, ali Arabci, obsojeni na težke kazni zaradi tega, ker so se upirali.

Čez 14 dni so nas vkrcali na prevoznik paroparnik »Jerusalem«, ki je odhajal v Marseille. Ni nam bilo preveč slabo. Bivališča na ladji niso bila slaba, če jih človek primerja z običajnimi legijonarskimi stanovanji. Posadka je ravnala z nami dobro. Iz kuhinje pa je zdajpazdaj prišel do nas tudi kak priboljšek.

Vendar pa nas je včasih pograbil strahovita kriza obupa, da smo se upirali na vso moč, kadar smo se zmislili na neskončno kazen, ki nas čaka v Franciji, kamor tako nepreklicno plove ta ladja. Iz vsega srca smo si želeli, da bi se potopila. Gledali smo v duhu, kako plovemo nekam v majhni ladjici kot gospodarji svoje usode.